

POUČENÍ DÁRCE KRVE

I. OHROŽENÍ PŘÍJEMCE KREVNÍ TRANSFUZE

Léčba krví a krevními složkami přináší příjemci transfuze riziko přenosu infekční choroby od dárce krve. Nemocí přenosných krví je celá řada, z praktického hlediska jsou nejvýznamnější infekční žloutenka typu B, C, HIV a syfilis.

Riziko přenosu infekce se snažíme snížit:

- A) výběrem dárce
- B) vyšetřením odebrané krve

A) Výběr dárce krve

Riziko výskytu nemoci přenosné krví zvyšuje:

- úzký kontakt s nemocným se žloutenkou (rodina, zaměstnání, sexuální partner) v posledním roce
- úzký kontakt s osobou infikovanou HIV nebo s onemocněním AIDS
- úzký kontakt s nemocným s krvácivou chorobou (hemofilie apod.)
- pobyt v nápravném zařízení (vězení) v posledních 6 měsících
- návštěva tropických zemí v posledních 6 měsících (malárie ap.)
- tetování, piercing, propichování uší, akupunktura v posledních 6 měsících
- pasivní imunizace (očkování) proti žloutence typu B v posledním roce (např. při poranění jehlou u zdravotníků)
- opakovaná léčba krevními deriváty (albumin, imunoglobuliny aj.)
- léčba lidským růstovým hormonem v minulosti
- výskyt Creutzfeldt-Jacobovy nemoci v pokrevním příbuzenstvu
- neurochirurgický zákrok s použitím štěpu tvrdé pleny mozkové
- střídání náhodných sexuálních partnerů (zejména zahraničních)
- pohlavní styk s osobami stejného pohlaví
- pohlavní styk provozovaný pro peníze nebo drogy (prostituce)
- pohlavní styk s rizikovou osobou
- léčba nebo sledování pro pohlavní chorobu
- toxikomanie a alkoholismus
- injekční aplikace drog (i v minulosti)

Pokud patříte do některé z uvedených skupin, krev prosím **NEDÁVEJTE!**
V případě pochybností se poraďte s lékařem transfuzního zařízení.

PRAVIDELNÉ DÁRCOVSTVÍ

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transfuzního přípravku je nižší, pokud je dárce krve vyšetřen opakovaně (optimálně v odstupu 3-6 měsíců).

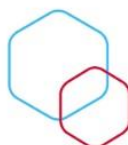
Proto se obracíme na dárce krve s prosbou, aby darovali krev pravidelně.

NEPLACENÉ DÁRCOVSTVÍ

Riziko přenosu infekční nemoci na příjemce transf. přípravku je nižší, pokud není dárce motivován přímým finančním prospěchem (dárce např. neuvede některé významné údaje).

Proto dáváme přednost neplacenému dárcovství.

POUČENÍ DÁRCE KRVE

B) Vyšetření odebrané krve

Kromě vyplnění „Dotazníku pro dárce“ před odběrem a posouzení zdravotní způsobilosti k odběru lékařem (pohovor), analyzujeme každou krev odebranou k výrobě transfuzních přípravků na přítomnost infekce:

- HBV (žloutenka B)
- HCV (žloutenka C)
- HIV (původce AIDS)
- syfilis (lues, příjice)

I přes uvedený způsob vyšetření nejsme schopni zaručit příjemci krve (tj. nemocnému) naprostou bezpečnost krevní transfuze (např. test na přítomnost infekce může být založen na průkazu protilátek, které se mohou u dárce vytvořit až za 6-8 týdnů po nákaze). Spolupráce s dárce a vzájemná důvěra má tedy zásadní význam. Údaje o zdravotním stavu dárce uchováváme v jeho dokumentaci a při zachování zásad lékařského tajemství poskytujeme část z nich do Národního registru transfúzní služby.

II. RIZIKO PRO DÁRCE KRVE

A) Odběr krve ne zcela zdravému dárce

Odběrem krve by mohl být ve vzácných případech poškozen dárce s nedostatkem odebírané složky, proto před odběrem analyzujeme krevní obraz. Posouzení zdravotní způsobilosti lékařem je formou „preventivní prohlídky“ a dárce tak získává (zdarma) údaje o svém zdravotním stavu. U přístrojových (aferetických) odběrů se doplňuje vyšetření EKG, analýza imunoglobulinu IgG a celkové bílkoviny jednou za rok.

B) Nežádoucí reakce na odběr

Jako nežádoucí reakce na odběr (komplikace) se může objevit:

- Krevní výron, modřina (špatný vpich, krvácení do podkoží po vpichu): riziko této komplikace lze snížit řádným stlačením místa vpichu po odběru.
- Celková reakce (obvykle mdloby), je způsobena pomalým přizpůsobením krevního oběhu změnám při odběru nebo nepřiměřenou psychickou reakcí: ke mdlobě dochází nejčastěji u dárců hladovějících, „uhoněných“ a při rychlém opuštění odběrového křesla, důležitý je proto dostatečný příjem tekutin.
- U přístrojových odběrů (kde se krev mimotělně mísí s protisrážlivým roztokem) může dojít vlivem kolísání hladiny vápníku k drobným svalovým záškubům (obvykle trnutí jazyka, mravenčení rtů aj.). Pokud by nebyl vápník před odběrem podán nebo rychlost odběru upravena, mohlo by dojít k větším křečím (zcela výjimečně by mohlo dojít k podobným komplikacím i z jiných příčin, zásady jejich prevence i průběh jsou obdobné). Důležité je, aby dárce byl řádně poučen a hlásil již první příznaky.

**Všechny materiál používaný k vlastnímu odběru krve i k odběru krve
k laboratornímu vyšetření je zásadně na jedno použití.**

ŽÁDNÉ RIZIKO PŘENOSU INFEKCE NA DÁRCE NEHROZÍ!

Zdroj: Doporučení výboru Společnosti pro transfúzní lékařství ČLS JEP č. STL2007_01 ze dne 12. 4. 2007 verze 4 (2012_04)
V Šumperku dne: 18. 1. 2021

